

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กมลทิพย์ คติการ. มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมและทดแทนความเสียหายอันเกิดจากอุบัติเหตุมีพิษ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2529.
- โกเมท ทองภิญโญชัย. ข้อเสนอแนะเชิงกฎหมายเกี่ยวกับ "รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม" (Environmental Impact Assessment : EIA). วารสารกฎหมายสิ่งแวดล้อม 1, 1 (มกราคม 2538) : 34 – 46.
- โกเมน ภัทรภิรมย์. ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผลแห่งการกระทำ. วารสารอัยการ 14, 163 (กันยายน 2534) : 153-159.
- เขตไท ลังการพิณรุฑ. การคุ้มครองสิ่งแวดล้อมตาม พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 และการแก้ปัญหาโดยแนวทางเลือกอื่น. วารสารนิติศาสตร์ 31, 4 (ธันวาคม 2544) : 775 – 794.
- เข็มชัย ชูติวงศ์. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2543.
- จรรย์ชัย ศัลยพงษ์. รูปแบบกฎหมายสภาวะแวดล้อมของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- จรรย์ ภัคดีธนากุล. บทตัดพยานบอกเล่าในกฎหมายไทย. วารสารกฎหมาย 6, 3 (กันยายน 2524) : 1-12.
- จรรย์ ภัคดีธนากุล. แนวการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับบทตัดพยานบอกเล่าของไทย. วารสารกฎหมาย 7, 2 (ตุลาคม 2525) : 64-71.
- จิต เศรษฐบุตร. หลักกฎหมายแพ่งลักษณะละเมิด. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2539.
- จิตติ ดิงศรัทธี. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 มาตรา 354 ถึง 452 พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์, 2526.
- จุมพล ภิญโญสินวัฒน์. ญีปุ่น : ความเป็นอิสระของอำนาจตุลาการ. วารสารนิติศาสตร์ 33, 2 (มิถุนายน 2546) : 359-379.
- ชวลิต โสภณวัต. กฎหมายลักษณะพยานของไทยเป็นกฎหมายในระบบกล่าวหาจริงหรือ. ดุลพินิจ 28, 6 (พ.ศ.2528).

- ชัชชม อรรถกัญญา. การบังคับใช้กฎหมาย : ประเด็นที่ยังต้องปรับปรุงในการคุ้มครอง
สิ่งแวดล้อมของไทย. ดูภาพ 43. 1 (มกราคม-มีนาคม 2539) : 73-97.
- ณรงค์ ใจหาญ. ความผิดและการดำเนินคดีอาญากับผู้ก่อมลพิษ. วารสารนิติศาสตร์ 31, 4
(ธันวาคม 2544) : 753 – 774.
- ณรงค์ ใจหาญ. อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สัมภาษณ์,
14 พฤศจิกายน 2548.
- दनัยยศ ศรีลัมน์. ค่าทดแทนในกรณีสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2525.
- ดวงจิตต์ กำประเสริฐ. ประวัติศาสตร์กฎหมาย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2539.
- ดำรง ธรรมารักษ์ และสมโชค เจริญลาภ. แนะนำระบบศาลของสหรัฐอเมริกา. วารสารนิติศาสตร์
3, 3 (กันยายน 2515). แปลจาก A Guide to Court Systems พิมพ์ครั้งที่ 4
ปี พ.ศ.2509 ผู้เขียนคือ ศาสตราจารย์ Fannie J. Klein ผู้ช่วยผู้อำนวยการและ
บรรณารักษ์ของสถาบันการบริหารงานตุลาการ (Institute of Judicial Administration).
- ธีระศักดิ์ ชีขุนทด. นายกสมาคมนักกฎหมายพิทักษ์สิ่งแวดล้อม. สัมภาษณ์, 4 พฤศจิกายน 2548.
- บุญชนะ ยี่สารพัฒน์. ข้อขัดข้องในทางวิธีพิจารณาความของผู้เสียหายในคดีสิ่งแวดล้อม.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. 2537.
- บัญญัติ สุชีวะ. การรับฟังข้อเท็จจริงในคดีอื่น. (Online). Available:[http://www.lawonline.
co.th/Document/ArchanBunyat15.doc](http://www.lawonline.co.th/Document/ArchanBunyat15.doc). (20 ตุลาคม 2547).
- บัญญัติ สุชีวะ. ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับหน้าที่นำสืบในคดีแพ่ง. (Online). Available :
<http://www.lawonline.co.th/Document/ArchanBunyat16.doc>. (20 ตุลาคม
2547).
- บัญญัติ สุชีวะ. สืบแก้ไขเอกสาร. (Online). Available:[http://www.lawonline.co.th/Document/
ArchanBunyat24.doc](http://www.lawonline.co.th/Document/ArchanBunyat24.doc). (20 ตุลาคม 2547).
- บัญญัติ สุชีวะ. ความรับผิดชอบในการทำละเมิด. (Online). Available:[http://www.lawonline.
co.th/Document/ArchanBunyat15.doc](http://www.lawonline.co.th/Document/ArchanBunyat15.doc). (20 ตุลาคม 2547).

- บัญญัติ สุชีวะ. ข้อสังเกตในการซึ่งนำนักพยานหลักฐานและการเขียนคำพิพากษา.
(Online). Available: <http://www.lawonline.co.th/Document/ArchanBunyat26.doc>.
(20 ตุลาคม 2547).
- ประมุข สุวรรณศร. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน. พิมพ์ครั้งที่ 8.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แสงสุทธิการพิมพ์, 2526.
- ปิติกุล จีระมงคลพาณิชย์. การนำเสนอและการตรวจสอบความถูกต้องแท้จริงของพยาน
เอกสาร. (Online). Available: <http://www.lawonline.co.th/Document/ArchanPitikul3.doc>. (20 ตุลาคม 2547).
- ปิติกุล จีระมงคลพาณิชย์. เทปบันทึกเสียงในกฎหมายลักษณะพยาน. (Online). Available:
<http://www.lawonline.co.th/Document/ArchanPitikul10.doc>. (20 ตุลาคม
2547).
- ปิติกุล จีระมงคลพาณิชย์. ปัญหาการรับฟังพยานหลักฐาน. (Online). Available: <http://www.lawonline.co.th/Document/ArchanPitikul18.doc>. (20 ตุลาคม 2547).
- ปิติกุล จีระมงคลพาณิชย์. การรับฟังสื่อบันทึกเสียงและภาพในกฎหมายลักษณะพยาน.
(Online). Available: <http://www.lawonline.co.th/Document/ArchanPitikul19.doc>. (20 ตุลาคม 2547).
- ปิติกุล จีระมงคลพาณิชย์. การรับฟังพยานหลักฐานโดยคำนึงถึงสิทธิของจำเลยและสิทธิ
ของผู้เสียหาย. (Online). Available: <http://www.lawonline.co.th/Document/ArchanPitikul22.doc>. (20 ตุลาคม 2547).
- ปัญญาพร โกลลภิตติวงศ์. ความรับผิดชอบแห่งของผู้ก่อมลพิษในคดีสิ่งแวดล้อม.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต ภาคศึกษานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. 2541.
- พงศ์เดช วานิชกิตติกุล. เลขานุการศาลอุทธรณ์. สัมภาษณ์, 22 พฤศจิกายน 2548.
- พรเพชร วิชิตชลชัย. ข้อบังคับว่าด้วยพยานหลักฐานของศาลสหรัฐอเมริกา (แก้ไข
เพิ่มเติมถึงปี 2003). แปลจาก FEDERAL RULES OF EVIDENCE FOR
UNITED STATES COURTS AND MAGISTRATES. หนังสือประกอบการเรียน
การสอนวิชากฎหมายลักษณะพยานเปรียบเทียบ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, สิงหาคม 2546.

- พรเพชร วิชิตชลชัย. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บริษัท เกนโกรว จำกัด, 2542.
- เพ็ง เพ็งนิตติ. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง. กรุงเทพมหานคร : ศิริบรรจุกัณฑ์ สเตชันนารี, 2545.
- ไพจิตร ปุญญพันธุ์. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานบางเรื่อง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2545.
- ไพจิตร ปุญญพันธุ์. คำสอนชั้นปริญญาโท : กฎหมายเปรียบเทียบไทยกับประมวลกฎหมายนานาชาติ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2546.
- มัทยา จารุพันธ์. กฎหมายกับการอนุรักษ์สภาวะแวดล้อม. วารสารกฎหมาย 3. 1 (มกราคม – เมษายน 2520) : 17-33.
- เรจธรรม ลัดพลี. คำอธิบายกฎหมายพยานหลักฐาน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2545.
- วิโรจน์ แวมั่น. กรรมการสิ่งแวดล้อม สภานายความ. สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2548.
- สมชาย รัตนชื่อสกุล. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แว่นแก้ว, 2544.
- สมนึก รัชทอง. ผู้อำนวยการฝ่ายนิติการ กรมควบคุมมลพิษ. สัมภาษณ์, 15 พฤศจิกายน 2548.
- สายสุดา นิงสานนท์. ความรับผิดเด็ดขาดในกฎหมายลักษณะละเมิด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2525.
- สิริพันธ์ พลรบ และวรรณชัย บุญบำรุง. การเร่งรัดวิธีพิจารณาคดีมีโนสาร่าและคดีไม่มีข้อยุ่งยากกับหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง. วารสารนิติศาสตร์ 29. 3 (กันยายน 2542) : 426-461.
- สุโขทัยธรรมมาธิราช. มหาวิทยาลัย. สาขาวิชานิติศาสตร์. เอกสารการสอนชุดวิชา กฎหมายสิ่งแวดล้อม (Environmental Law) หน่วยที่ 1-7. พิมพ์ครั้งที่ 4. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2533.
- สุโขทัยธรรมมาธิราช. มหาวิทยาลัย. สาขาวิชานิติศาสตร์. เอกสารการสอนชุดวิชา กฎหมายสิ่งแวดล้อม (Environmental Law) หน่วยที่ 8-15. พิมพ์ครั้งที่ 4. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2533.

- สุดา วัชรวัฒนากุล. ระบบศาลยุติธรรมของประเทศญี่ปุ่น. วารสารนิติศาสตร์ 17, 3 (กันยายน 2529) : 92-108.
- สุนีย์ มัลลิกะมาลย์. รัฐธรรมนูญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพิทักษ์รักษา
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2545
- สุนีย์ มัลลิกะมาลย์, พงศ์เดช วานิชกิตติกุล และคณะ. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการ
การศึกษาวิเคราะห์คดีสิ่งแวดล้อมในศาลยุติธรรม. กรุงเทพมหานคร, 2547.
- สุขุม ศุภนิത്യ. คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิด. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2543.
- โสภณ รัตนการ. อธิบายกฎหมายลักษณะพยาน. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : สำนัก-
พิมพ์นิติบรรณการ, 2547.
- อรพรรณ เมธาดีลกกุล. แพทย์ผู้เชี่ยวชาญในคดีสิ่งแวดล้อม. สัมภาษณ์, 3 พฤศจิกายน 2548.
- อำนาจ วงศ์บัณฑิต. กฎหมายสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2545.
- อำนาจ วงศ์บัณฑิต. ความรับผิดชอบทางแพ่งตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535. วารสารนิติศาสตร์ 22, 3 (กันยายน 2535) : 428-443.
- อำนาจ วงศ์บัณฑิต. การเปลี่ยนแปลงภาระการพิสูจน์เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของ Common Law
ในคดีสภาพแวดล้อมเป็นพิษในแคนาดา. (Online). Available:<http://www.lawonline.co.th/Document/Archan Amnart05.doc>(21 ตุลาคม 2547).
- อำนาจ วงศ์บัณฑิต. อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศาสตร์ธรรมศาสตร์. สัมภาษณ์.
22 พฤศจิกายน 2548.
- อุดม รัฐอมฤต. พยานตามกฎหมายเก่าสยาม. วารสารนิติศาสตร์ 29,1 (มีนาคม2542) :121-140.
แปลจาก Robert LINGAT, La preuve dans l'ancien siamois, Recueils de la
Société Jean Bodin, Tome XVIII : La Preuve (Bruxelles, les éditions de la
librairie encyclopédique, 1964) pp.397 – 418.

ภาษาอังกฤษ

Adrian Keane. The Modern Law of Evidence. 2nd ed., Butterworths, 1989.

A Guide to Court Procedures. (Online). Available: [www.http://courtdomino2.courts.go.jp/E_procedure.nsf/0/5dc1b1dd15a019c049256b6d0011d982f.../](http://courtdomino2.courts.go.jp/E_procedure.nsf/0/5dc1b1dd15a019c049256b6d0011d982f.../)
(26 October 2004).

Craig P. Wagnild, "Civil Law Discovery in Japan : A Comparison of Japanese and U.S. Methods of Evidence Collection in Civil Litigation," Asian-Pacific Law & Policy Journal vol. 3 (2002) (Online) . Available: <http://www.hawaii.edu/aplpj/pdfs/v3-01-wagnild.pdf>. (19 October 2005).

Gresser Fujikura and Morishima. Environmental Law in Japan. U.S.A. : The Alpine Press, 1981.

J. Gordon Arbuckle, Marshall Lee Miller, F. William Brownell and others. Environmental Law Handbook. Government Institutes, Rockville, MD, 1993.

John Henry Merryman. The Civil Law Tradition. Stanford University Press, 1969.

Kevin M. Clermont. Standards of Proof in Japan and the United States. (Online). Available: <http://www.lsr.nellco.org/cornell/clsops/papers/5/> (25 April 2003).

Roger W. Findley and Daniel A. Farber. Environmental Law Cases and Materials. st. Paul, Minnesota : West, 1981.

Vincent Dicarlo. Summary of the Rules of Evidence : The Essential Tools for Survival in The Courtroom. (Online). Available: [www.http://profs.lp.findlaw.com/litigation/evidence4.html](http://profs.lp.findlaw.com/litigation/evidence4.html). (5 January 2006)

William H. Rodgers. Environmental Law. st. Paul, Minnesota : West, 1977.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ประเด็นในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

เรื่อง

พยานหลักฐานคดีสิ่งแวดล้อมในศาลยุติธรรม

1. ข้อมูลทั่วไป

(ชื่อ - สกุล, อายุ, อาชีพ / ตำแหน่งปัจจุบัน, ประวัติการศึกษา, ประวัติการทำงาน)
2. ความเห็นในเรื่องคดีสิ่งแวดล้อมทางแพ่งในศาลยุติธรรมของไทย
  - 2.1 เคยมีประสบการณ์ทางด้านคดีสิ่งแวดล้อมทางแพ่งหรือไม่ อย่างไร
  - 2.2 มีปัญหา อุปสรรคในการทำงานเกี่ยวกับคดีสิ่งแวดล้อมทางแพ่งหรือไม่ อย่างไร
  - 2.3 การฟ้องร้องคดีสิ่งแวดล้อมทางแพ่งปัจจุบันมีปัญหาอะไรบ้าง อย่างไร
  - 2.4 ปริมาณของคดีสิ่งแวดล้อมทางแพ่งมากน้อยเพียงใด เป็นคดีประเภทไหน อย่างไร (กรณีของทนายความ)
  - 2.5 ปัญหาในการนำพยานหลักฐานเข้าสู้มีมากน้อยเพียงใด (กรณีของทนายความ)
3. ความเห็นในเรื่องผลแห่งคดีสิ่งแวดล้อมทางแพ่งในศาลยุติธรรม
  - 3.1 ความเห็นสำหรับคำพิพากษาของคดีสิ่งแวดล้อมทางแพ่งของไทย

เช่น กรณีพยานผู้เชี่ยวชาญ - ติดตามผลคดีบ้างหรือไม่, ผลของคดีในแต่ละคดีที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างไร, ศาลรับฟังความเห็นมากน้อยเพียงใด, เมื่ออีกฝ่ายหนึ่งนำพยานผู้เชี่ยวชาญมาสู้เหมือนกัน แต่ความเห็นของพยานผู้เชี่ยวชาญฝ่ายตรงข้ามเห็นขัดแย้งกับฝ่ายตน ศาลจะให้น้ำหนักความน่าเชื่อถือฝ่ายไหน อย่างไร เพียงใด
  - 3.2 ความเห็นสำหรับคำพิพากษาของคดีสิ่งแวดล้อมทางแพ่งของต่างประเทศ (ถ้ามี)
4. ความเห็นในเรื่องกระบวนการพยานหลักฐานทางแพ่งในคดีสิ่งแวดล้อมของไทยเหมาะสมหรือไม่ เพียงใด (เห็นควรมีกระบวนการพยานหลักฐานทางแพ่งในคดีสิ่งแวดล้อมอย่างไรบ้าง)
  - 4.1 เมื่อพิจารณาภาพรวมแล้ว เห็นว่ากระบวนการพยานหลักฐานทางแพ่งคดีสิ่งแวดล้อมในศาลยุติธรรมมีประสิทธิภาพเพียงพอสำหรับการคุ้มครองผู้เสียหายได้หรือไม่
  - 4.2 มาตรการที่ใช้อยู่ในปัจจุบันเพียงพอหรือไม่ มีประสิทธิภาพเพียงใด หรือมีมาตรการอะไรที่สร้างไว้แล้วแต่ไม่เคยถูกนำมาใช้ หรือใช้น้อยมาก
  - 4.3 มีมาตรการอย่างไรที่เห็นว่าควรนำมาใช้ในกระบวนการพยานหลักฐานทางแพ่งคดีสิ่งแวดล้อมในศาลยุติธรรม

4.4 ควรปรับปรุงจุดใดของกระบวนการพยานหลักฐานทางแพ่งคดีสิ่งแวดล้อมในศาลยุติธรรมของไทย (อาทิเช่น การรวบรวมและการแสวงหาพยานหลักฐานในชั้นเตรียมการฟ้องคดีสิ่งแวดล้อมทางแพ่ง, ภาระการพิสูจน์ในการฟ้องคดีลักษณะละเมิด, บทบาทศาลในการแสวงหาและการรับฟังพยานหลักฐาน, การพิสูจน์พยานหลักฐานคดีสิ่งแวดล้อมทางแพ่งโดยการใช้พยานผู้เชี่ยวชาญ, วิธีการสืบพยานหลักฐานตามกฎหมายปัจจุบัน)

5. ทศนคดีต่อระบบกฎหมายในเรื่องกระบวนการพยานหลักฐานทางแพ่งคดีสิ่งแวดล้อมในศาลยุติธรรมของไทย

6. ความเห็นในการเปรียบเทียบกระบวนการพยานหลักฐานทางแพ่งคดีสิ่งแวดล้อมของต่างประเทศกับของประเทศไทย

7. ความเห็นเกี่ยวกับ มาตรา 96 ตาม พรบ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535

7.1 ทราบหรือไม่ว่า มาตรา 96 นำทฤษฎีความรับผิดชอบโดยเคร่งครัดมาใช้

7.2 มีประโยชน์อย่างไรบ้าง

7.3 การฟ้องคดีโดยการนำมาตรา 96 มาเป็นฐานแห่งการฟ้อง ทราบหรือไม่ว่ามีคดีอะไรบ้าง มากน้อยเพียงใด และได้รับการยอมรับจากนักกฎหมายหรือไม่ อย่างไร

7.4 การนำมาตรา 96 มาบังคับใช้นี้ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายหรือไม่ เพียงใด

8. ความเห็นเกี่ยวกับการมีศาลสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะในประเทศไทย (ศาลชำนาญพิเศษ) และวิธีพิจารณาคดีที่จะใช้กับศาลสิ่งแวดล้อมควรเป็นอย่างไร

9. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับคดีสิ่งแวดล้อมทางแพ่งและกระบวนการพยานหลักฐานคดีสิ่งแวดล้อมทางแพ่ง

.....

ภาคผนวก ข

ตารางเปรียบเทียบ

มาตรา 96 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 เดิม และร่างแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 96 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535

มาตรา	พ.ร.บ.ส่งเสริมฯ พ.ศ.2535	ร่างแก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ.ส่งเสริมฯ พ.ศ.2535
มาตรา 96	<p>"แหล่งกำเนิดมลพิษใดก่อให้เกิดหรือเป็นแหล่งกำเนิดของการรั่วไหลหรือแพร่กระจายของมลพิษอันเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายหรือสุขภาพอนามัย หรือเป็นเหตุให้ทรัพย์สินของผู้อื่นหรือของรัฐเสียหายด้วยประการใด ๆ เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษนั้น มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายเพื่อการนั้น ไม่ว่าจะการรั่วไหลหรือแพร่กระจายของมลพิษนั้นจะเกิดจากการกระทำโดย จงใจหรือประมาทเลินเล่อของเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษหรือไม่ก็ตาม เว้นแต่ในกรณีที่พิสูจน์ได้ว่ามลพิษเช่นนั้นเกิดจาก</p> <p>(1) เหตุสุดวิสัยหรือการสงคราม</p> <p>(2) การกระทำตามคำสั่งของรัฐบาลหรือเจ้าพนักงานของรัฐ</p> <p>(3) การกระทำหรือละเว้นการกระทำของผู้ที่ได้รับอันตรายหรือความเสียหายเองหรือของบุคคลอื่นซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงหรือโดยอ้อม ในการรั่วไหลหรือการแพร่กระจายของมลพิษนั้น..."</p>	<p>"แหล่งกำเนิดมลพิษใดก่อให้เกิดหรือเป็นแหล่งกำเนิดของการรั่วไหลหรือแพร่กระจายของมลพิษอันเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายหรือสุขภาพอนามัย หรือเป็นเหตุให้ทรัพย์สินของผู้อื่นหรือของรัฐเสียหายด้วยประการใด ๆ <u>ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าแหล่งกำเนิดมลพิษนั้นก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ที่ได้รับความเสียหาย</u> เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษนั้น มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายเพื่อการนั้น ไม่ว่าจะการรั่วไหลหรือแพร่กระจายของมลพิษนั้นจะเกิดจากการกระทำโดย จงใจหรือประมาทเลินเล่อของเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษหรือไม่ก็ตาม เว้นแต่ในกรณีที่พิสูจน์ได้ว่ามลพิษเช่นนั้นเกิดจาก</p> <p>(1) เหตุสุดวิสัยหรือการสงคราม</p> <p>(2) การกระทำตามคำสั่งของรัฐบาลหรือเจ้าพนักงานของรัฐ</p> <p>(3) การกระทำหรือละเว้นการกระทำของผู้ที่ได้รับอันตรายหรือความเสียหายเองหรือของบุคคลอื่นซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงหรือโดยอ้อม ในการรั่วไหลหรือการแพร่กระจายของมลพิษนั้น..."</p>

เหตุผล - แก้ไขเพิ่มเติมด้วยคำโดยการกำหนดเป็นข้อสันนิษฐานไว้ในหมวด 6 ความรับผิดชอบทางแพ่ง มาตรา 96 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 เพื่อผลัการะการพิสูจน์ให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษ อันเป็นไปตามทฤษฎีความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability)

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

สิบเอก วรากร ชวลา เกิดเมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ.2516 ที่จังหวัด
อุตรดิตถ์ สำเร็จการศึกษาศิลปศาสตรบัณฑิต นิเทศศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต พ.ศ.2540
นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ.2543 เนติบัณฑิต สำนักอบรมศึกษากฎหมาย
แห่งเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ.2545 ปัจจุบันรับราชการอยู่ที่กองกิจการพลเรือน มณฑลทหารบกที่ 11